

Motion till riksdagen 2006/07:Ub17

av Marie Granolund m.fl. (s)
med anledning av prop. 2006/07:107

Vägar till högskolan för kunskap och kvalitet

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen avslår proposition 2006/07:107 Vägar till högskolan för kunskap och kvalitet.

Motivering

Sverige ska vara en ledande kunskapsnation som präglas av utbildning av hög kvalitet och livslångt lärande. För Socialdemokraterna är det viktigt att kunskapssamhället står öppet för alla, oavsett kön och etnisk eller social tillhörighet. Antagningsreglerna till högskolan ska därför anpassas efter detta. Vi anser att antagningen till högskolan ska ske i samklang med förändringarna i gymnasieskolan och uppmuntra till livslångt lärande. Eftersom propositionen Vägar till högskolan för kunskap och kvalitet inte gör det så avslår vi propositionen i sin helhet.

Bra med ökade kunskapskrav

Vi ställer oss i grunden positiva till förändringar av antagningsreglerna till högskolan. De behöver bli mer rättvisa, tydliga och förenklade samt signalera att goda kunskaper från gymnasieskolan lönar sig. Den tidigare socialdemokratiska regeringen lade fram förslag som syftade till att stimulera direktövergång från gymnasieskolan till högskolan. Fördjupning av studier i språk och matematik premierades. Därför förespråkar vi meritämnen och incitamentet för att minska konkurrenskomplettering.

Det är självklart så att svenska, engelska och matematik är viktiga kunskaper för livet såväl som för vidare studier. Vi anser att det är en stor fördel

Fel! Okänt namn på

om kunskapskraven för allmän behörighet till högskolestudier utformas i samklang med de kunskapskrav som ställs på en framtida gymnasieexamen.

Regeringen skapar osäkerhet och otydlighet kring antagningen till högskolan

Regeringen har nyligen tillsatt två utredningar som kommer att ändra förutsättningarna för antagningen till högskolan. En ny gymnasieskola ska träda i kraft 2010 och ett nytt betygssystem ska införas under perioden 2010–2013. Regeringen borde avvakta med ändrade tillträdesregler till dess utredningarna presenterats eftersom de i stor utsträckning påverkar varandra.

De föreslagna meritvärdesreglerna kommer nu att skapa orättvisor och krångligheter där olika regler gäller beroende på när den sökande gått ut gymnasieskolan eller gymnasial vuxenutbildning. Ungdomar som ska göra gymnasieval har rätt att kunna överblicka vad som gäller när de så småningom ska söka vidare till högskolan.

Vi socialdemokrater tycker att det är oansvarigt av den borgerliga regeringen att skapa en osäkerhet och otydlighet kring så viktiga frågor som antagningsregler till högskolan och yrkar därför avslag på propositionen.

Meritpoäng är bra – om det utformas på rätt sätt

Socialdemokraterna anser att man måste skapa antagningsregler till högskolan som premierar fördjupning i karaktärsämnen samtidigt som språk och matematik ges en ökad tyngd. Vi anser därför att tillträdesreglerna ska vara utformade så att fördjupning i de ämnen som är relevanta för de specifika högskolestudierna ska ge meritpoäng. Flera centrala remissinstanser som Högskoleverket, Skolverket och ett antal av högskolorna varnar för effekterna av regeringens proposition i denna del.

Den borgerliga regeringen bygger vidare på den tidigare regeringens grundförslag men genomför ett antal regelförändringar i syfte att ytterligare premiera fördjupning i matematik och språk. Problemet ligger i det sätt som regeringens förslag utformats på. Förslaget är inte väl avvägt. Elever på yrkesorienterade program som vill studera på högskolan missgynnas. Språkval som gjorts inför årskurs 6 får avgörande betydelse för elevers möjlighet att senare i livet studera på högskolan. Vi socialdemokrater är liksom flera tunga remissinstanser oroade för att dessa förändringar ökar taktikvalen ytterligare. I förslaget uppmuntras ensidiga studier i matematik och språk på ett sätt som riskerar att premiera studiemönster som går ut över elevernas fördjupning och ansträngningar i gymnasieprogrammets karaktärsämnen.

Högskoleverket konstaterar i sitt remissvar: ”På flera gymnasieprogram som högskolorna rekryterar många studenter ifrån, exempelvis medieprogrammet, det estetiska programmet och omvårdnadsprogrammet, blir det svårt för eleverna att få plats för både kurser som ger särskild behörighet och meritkurser. För elever på naturvetenskapligt och samhällsvetenskapligt pro-

gram däremot, blir det relativt enkelt att tillgodogöra sig meritpoäng eftersom de meritpoängsgrundande kurserna i stor utsträckning kommer att finnas bland de obligatoriska kurserna. Eleverna på dessa program får ett slags 'gratispoäng'."

Med regeringens förslag blir valet av språk i grundskolan avgörande för möjligheten att uppnå höga meritpoäng. 70 % av eleverna gör detta språkval redan i skolans år 6. Enligt Statens skolverks bedömning kan idag en tredjedel av landets gymnasieskolor inte erbjuda ett tillräckligt utbud av de kurser som ska ge extra meritpoäng.

Eftersom regeringen vill införa reglerna år 2010 måste elever som vill tillgodoräkna sig extra poäng redan i år påbörja rätt kurs. Ungdomars utbildningschanser kommer att bero på vilken gymnasieskola de går på. Förslaget skapar en stor orättvisa eftersom elever inte kommer att konkurrera på lika villkor. Förslaget innebär att social tillhörighet, bostadsort och val av skola blir än mer avgörande för vilka som i framtiden kommer att studera på högskola. Vi socialdemokrater anser att dessa konsekvenser är orimliga och menar att regeringen borde genomföra en konsekvensanalys av sina förslag innan de genomförs.

Försvårat livslångt lärande och ökad social snedrekrytering

Ett modernt och demokratiskt samhälle måste uppmuntra till livslångt lärande. Vi socialdemokrater ser universitet och högskolor som en viktig del av att möjliggöra ett lärande också senare i livet.

För oss är det viktigt att den sociala snedrekryteringen till högskolor och universitet minskar. Målet är att skapa likvärdiga utbildningschanser för alla. Men regeringen tar uppenbarligen inte detta problem på allvar. Propositionen nämner bara i förbigående social snedrekrytering, och det saknas helt resonemang eller förslag för att minska den. Ytterst handlar detta också om att förstärka kvaliteten på utbildningen och forskningen vid våra högskolor och universitet när alla samhällsgrupper och perspektiv finns representerade.

Vi socialdemokrater är allvarligt oroade för att snedrekryteringen till högskolan nu kommer att öka ytterligare, delvis beroende på att regeringens politik försvårar för stora grupper att börja studera på högskola, men även beroende på att ungdomskullarna väntas öka de kommande åren samtidigt som regeringen inte avser att bygga ut antalet högskoleplatser.

Propositionen försvårar även det livslånga lärandet när regeringen föreslår att den s.k. 25:4-regeln ska avskaffas vilken ger människor över 25 år med minst fyra års arbetslivserfarenhet allmän högskolebehörighet. Vi hävdar att regeln är en fortsatt viktig behörighetsgrund för högskolestudier. En majoritet av remissinstanserna avstyrker regeringens förslag om att 25:4-regeln ska tas bort och konstaterar att regeln är administrativt lätthanterlig, kostnadseffektiv, rättssäker och allmänt accepterad. För individen innebär det ett erkännande

Fel! Okänt namn på

för de kunskaper och erfarenheter som arbetslivet har medfört. För högskolan innebär regeln att mångfalden och kvaliteten på högskolan blir större. Rörligheten mellan arbetsliv och högre utbildning bör bejakas eftersom det förser arbetslivet med rätt kompetens. Samhället har inte råd att inte ta tillvara alla begåvningar.

Regeringen föreslår istället att de sökandes reella kompetens ska bedömas genom utvecklade metoder för validering. Detta är något annat än dagens system med allmän behörighet. Validering innebär en bekräftelse på kunskaper man redan besitter medan allmän behörighet ger möjlighet till nya vägval. Regeringen tillskjuter dessutom inga nya resurser för detta merarbete för högskolorna.

Vi ser positivt på förslaget om utökade möjligheter för högskolorna att använda det alternativa urvalet vid antagning av studenter till högskoleutbildningar. Regeringen borde dock genomföra en översyn av hur högskolor idag använder det alternativa urvalet och om så är nödvändigt förtydliga regelverket.

När vuxna förvärvsarbetandes möjligheter att studera på högskolan nu begränsas, samtidigt som rekryteringsbidraget tas bort och regeringen kraftigt skär ner i den kommunala vuxenutbildningen minskar förutsättningarna för det livslånga lärandet dramatiskt. Regeringens politik på området vuxnas lärande är orättvist, och de förändringar av tillträdesreglerna som föreslås sänder allvarliga signaler att arbetslivserfarenhet inte är relevant för högskolestudier. Det ser vi som ett hot mot det livslånga lärandet.

Klyv inte lärarutbildningen

I propositionen redovisar regeringen sitt beslut avseende lärarexamens inplacering i den nya examensstrukturen. För Socialdemokraterna är det viktigt att lärarutbildningen, liksom alla andra utbildningar, öppnas för en internationalisering och integreras i den s.k. Bolognaprocessen. Vi stöder dock inte regeringens beslut som innebär en uppdelning av lärarutbildningen. Även studenter som läser till lärare verksamma i förskolan, förskoleklasser och fritidshem samt lärare som undervisar i hemspråk bör redan nu ges samma möjlighet som lärare med inriktning mot grundskolans tidigare år att välja studier på avancerad nivå. Alla studenter ska ha samma förutsättningar till forskningsbaserad undervisning och möjlighet att forska.

Stockholm den 12 april 2007

Marie Granlund (s)

Mikael Damberg (s)

Louise Malmström (s)

Peter Hultqvist (s)

Thomas Strand (s)

Agneta Lundberg (s)

Ibrahim Baylan (s)

Magdalena Strojffert (s)